

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST**Vurdering/dokumentasjon**

RP: Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna

- **Uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter.**
- **Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter.**
- **Videreutvikler sin berepsforståelse og bruker et variert ordforråd.**
- **Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord.**
- **Møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer.**
- **Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale.**
- **Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver gjennom lese- og skriveaktiviteter.**

1 – 2 ÅR

- Enkle rim og regler.
- Sanger (spontant og planlagt samling).
- Snakkepakken.
- Voksne som bruker verbalt språk tilpasset barnet.
- Benevning/”bade barnet i språk”.
- Se i bildebøker
- Snakke med barna om ting vi har gjort sammen, og ting vi skal gjøre. Ha dialog med foreldrene så vi kan snakke om ting barnet har opplevd/ting de skal

3 – 4 ÅR

- Høytlesning.
- Samlingsstund
- Strukturert begrepslæring. Feks Askeladden-posen.
- Munnmotorikk.
- Dramatisering.
- Samtale/undring.
- Språksprell
- Gjenfortelle egne opplevelser.
- Blyantgrep.
- Tegning.
- Rim, rytme og regler.
- Ikt
- Spille brettspill

5 – 6 ÅR

- Lese fortsettelsesbok
- Språkutviklende samtaler
- Førskole
- Faktabøker
- Tekstskaping
- Gjennfortelling
- Spill, rimelotto
- Klappe stavelser, førstelyden.
- Trene på å skrive navnet sitt.
- Rollespill

<ul style="list-style-type: none"> gjøre når de kommer hjem. Skrive ut bilder fra aktiviteter barna har gjort i barnehagen, og ha en dialog rundt dette. BRAVO 	<ul style="list-style-type: none"> Trene på å ta imot og utføre beskjeder. Trene på sosial kompetanse 			
---	---	--	--	--

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE			Vurdering/dokumentasjon
<p>RP: Gjennom arbeid med Kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna</p> <p>Opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bli kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og variert kosthold. ➤ Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper. ➤ Opplever og mestrer risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer. ➤ Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser. ➤ Sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser. ➤ Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til et måltid. 			
1 – 2 ÅR	3 – 4 ÅR	5 – 6 ÅR	
<ul style="list-style-type: none"> Utnytte det fysiske miljøet vi har ute og inne. Hermeleik. Borte titt-titt Grovmotoriske aktiviteter. Finmotoriske aktiviteter. Bevegelsesleiker/-sanger. Soving ute i vogn. 	<ul style="list-style-type: none"> Hinderløype. Turer i nærmiljøet. Sang og bevegelse. Sansemotorikk. Utvikle positive selvoppfatning. Lære om livssyklusen. Selvstendighets-trening. 	<ul style="list-style-type: none"> Ulike turmål Hvilestund Førskoleturer Trene på å bli selvstendig Være med på å tilberede måltid Legge opp til utfordringer for hvert enkelt barn slik at de opplever mestringsfølelse. 	

<ul style="list-style-type: none">• Hjelp til selvhjelp/øve på å prøve.• Do- /pottetrening.• Vaske hender/personlig hygiene.• Gode/trygge rammer rundt måltid.• Fokus på kroppen-meg selv. Benevne kroppdeler.• Erfaring med ulike smaker og konsistens.	<ul style="list-style-type: none">• Finne ut hva slags uteklær vi trenger.• Bruke nature som lekeplass.• Bli kjent med sine egne grenser.• Respektere andres grenser.• Erfaring med verktøy som sag og hammer.• Fin-og grovmotoriske aktiviteter.• Få gode bordvaner.• Snakke om hvor maten kommer fra.• Øve på å smake nye smaker/ukjent mat.• Være med å forberede måltid/bakedager.		
---	---	--	--

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET			Vurdering/dokumentasjon
RP: Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna <ul style="list-style-type: none"> ➤ Har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer. ➤ Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede. ➤ Bearbeider inntrykk og følelser I møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne. ➤ Møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og forsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre. ➤ Bruker ulike teknikker. Materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk. ➤ Opplive glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet. 			
1 – 2 ÅR	3 – 4 ÅR	5 – 6 ÅR	
<ul style="list-style-type: none"> • Utforske og eksperimentere med ulike materiell (modelleire, maling, lim, fjær, sandkassen m.m). • Ulike maleteknikker • Trene på å bruke sansene. • Få erfaring med rytmeinstrument. • Dramatisere. • Hermeleik. • Ha det gøy sammen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Øve på navn på instrumenter. • Erfaring med og tilgang til ulike materiell. • Føle skaperglede og mestringsglede. • Jobbe med kunstprosjekter. • Lære om vår og andres kulturer. • Utforske og eksperimentere med naturmateriale. • Samlingsstund/spontan aktivitet der vi forteller norske folkeeventyr og eventyr fra andre land (prosjekt om eventyr). • Markere samefolkets dag. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spontane aktiviteter • Planlagte aktiviteter • Kreative maleaktiviteter (f.eks male med kongler). • Spille på barnas interesser. La barna få være kreative og skapende. • Lærer og får et innblikk I andres kulturer. • Tegning og skrive aktiviteter. 	

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI			Vurdering/dokumentasjon
<p>RP: Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Opplever og utforsker nature og naturens mangfold. ➤ Får gode opplevelser med friluft året rundt. ➤ Opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover. ➤ Får kjennskap til nature og bærekraftig utvikling, lærer av nature og utvikler repsekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen. ➤ Får kunnskap om dyr og dyreliv. ➤ Lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi. ➤ Får kjennskap til menneskets syklus. 			
1 – 2 ÅR	3 – 4 ÅR	5 – 6 ÅR	
<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve ulike værtyper. • Bruke naturen som lekeplass. • Oppleve endringene i naturen til de ulike årstidene. • Bli kjent med ulike dyr og insekter gjennom turer/uteleik, bøker, “egget”/ Ipad/prosjektor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Se på dyrespor og ekskrementer. • Sette pris på og respektere naturen. • Samtale rundt vær/klær/årstid. • Samtale rundt ukedag, måned og dato. • Fokus på bål-og spikkeregler. • Naturvern og sporløs ferdsel. • Ta med det digitale mikroskopet og 	<ul style="list-style-type: none"> • Kjøkkenhage • Konstruksjonslek • Færdsel i all slags vær • IKT- Ipad, mikroskop, internett ol. • Nettvett • Naturvern og sporløs ferdsel 	

	Ipaden ut til å undersøke smådyr/planter m.m.		

• ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI			Vurdering/dokumentasjon
RP: Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna <ul style="list-style-type: none"> ➤ Får kjennskap til grunnleggende verdier i Kristen og humanistisk arv og tradisjon og bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen. ➤ Utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål. ➤ Får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier. ➤ Får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på. ➤ Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. 			
1 – 2 ÅR	3 – 4 ÅR	5 – 6 ÅR	
<ul style="list-style-type: none"> • Å ha omsorg og empati for hverandre og ta vare på hverandre. • Forståelse for rett og galt. • Erfare at voksne tar barn på alvor. • Trene på å dele med andre og hjelpe andre. • Si “hei” og “hadet”. • Markere høytider med konkrete (bilder, bøker, 	<ul style="list-style-type: none"> • Undre oss sammen. • Steg for Steg/Vennebøkene og Nelly og Hamza(prososial trening). • Advent- og påskesamlinger. • Respekt og alt liv. • Forståelse for at det fins ulike kulturer og religioner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konfliktløsning • Se andres følelser og behov, og behandle hverandre med respekt. • Få kjennskap til ulike høytider og tradisjoner • Få kjennskap til mangfoldet som omgir oss. • Utvikle toleranse og interesse for hverandres bakgrunn, uansett kulturell, religiøse eller livssynmessig tilhørighet. • Lære om hvordan man skal oppføre seg mot andre. (Man, skal behandle andre, slik man selv ønsker å bli behandlet.) 	

gjenstander)

NÆRMILJØ OG SAMFUNN			Vurdering/dokumentasjon
RP: Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna <ul style="list-style-type: none">➤ Oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet.➤ Erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse.➤ Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer seg å orientere seg og ferdes trygt.➤ Blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner.➤ Blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer.			
1 – 2 ÅR	3 – 4 ÅR	5 – 6 ÅR	
<ul style="list-style-type: none">• Bli kjent med dagsrytmen i barnehagen.• Trene på turtaking.• Kjennskap til seg selv, familien og venner.• Opplive å bli sett, hørt og tatt på alvor.	<ul style="list-style-type: none">• Øve på trafikkregler.• 17.mai-fering og markering av samefolkets dag.• Bli kjent med barnehagens nærområde og turområder.• Opplive og utvikle vennskap.• Samlingsstund der alle får muligheten til å fortelle noe de har opplevd/er opptatt av.	<ul style="list-style-type: none">• Spontante aktiviteter etter barnas interesser• Ulike turmål• Oppgaver og utfordringer som gir positive opplevelser og mestringsfølelse• Like turmål. Utnevne tursjef (orientering, motivasjon og mestringsfølelse.)	

ANTALL, FORM OG ROM			Vurdering/dokumentasjon
<p>Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger. ➤ Utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper. ➤ Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaringer med ulike måter å uttrykke dette på ➤ Erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse. ➤ Bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse. ➤ Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter. ➤ Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer. 			
1 – 2 ÅR	3 – 4 ÅR	5 – 6 ÅR	
<ul style="list-style-type: none"> • Leke med tall. • Enkle rim, regler, elinger og eventyr. • Telle fingre og tær. • Telle barna i gruppa. • Knytte telling og begrepsbruk opp mot konkrete. • Høre 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiviteter som stimulerer og oppmuntrer til bevisstgjøring av matematiske begreper. • Tallmengde. • Rim, regler, Ellinger. • Eventyr og historier. • Terningspill. 	<ul style="list-style-type: none"> • Førskole • Trampoline • Sammenligne og sortere • Terningsspill • Sortere og kategorisere • Former • Aktiviteter som telling og størrelser. • Erfaringer med vekt og hvordan man kan finne løsninger på matematiske spørsmål. 	

<p>matematiske begreper i hverdagen.</p> <ul style="list-style-type: none">• Leke med puttekasser og pulse spill.• Leke med ulike materiell og leker som gir erfaringer med sortering, klassifisering og sammenligninger.• Snakkepakken.• Bygge med klosser.	<ul style="list-style-type: none">• Regelleik.• Sortere etter form og/eller farge.• Lage mønster.• Dekke bordet.• Kle på seg selv, og hjelpe andre.• Dato, måned og årstid.• Konstruksjonsleik		
---	--	--	--